

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ma na celu podniesienie wysokości miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej „PFRON”, jak również zmianę poziomu finansowania zadania z dotacji celowej z budżetu państwa na realizację tego zadania.

Od 2022 r. w Polsce minimalne wynagrodzenie znacząco wzrosło – od kwoty 3 010 zł na koniec 2022 r. do kwoty 2024 r. – 4 300 zł. Za systematyczną zmianą minimalnego wynagrodzenia nie podążała zmiana kwoty dofinansowania dla pracodawców do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z Systemu Obsługi Dofinansowania i Refundacji PFRON – ostatnia nowelizacja przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o rehabilitacji”, podnosząca wysokość miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych miała miejsce w 2022 r. (zmianę wprowadziła ustawa z dnia 14 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2023 r. poz. 173). Rozbieżność we wzroście wymienionych kwot negatywnie wpływa na zatrudnianie osób niepełnosprawnych, jak również naraża na utratę miejsca pracy, na otwartym rynku pracy, dotychczas zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych przez pracodawców otrzymujących miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń tych osób.

Projekt ustawy, uwzględniając wzrost minimalnego wynagrodzenia, proponuje podniesienie wysokości miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Przewiduje się, że projekt nowelizacji zachęci pracodawców do przyjmowania nowych pracowników niepełnosprawnych i utrzymywania w zatrudnieniu obecnego personelu.

Proponowane rozwiązanie, w art. 1 pkt 1 projektu ustawy, zwiększa o około 15 % ustawowe stawki dofinansowań do wynagrodzeń. Wysokość miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń wyniesie:

- 1) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności: 2 760 zł (dotychczas 2 400 zł);
- 2) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności: 1 550 zł (dotychczas 1 350 zł);

3) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności: 575 zł (dotychczas 500 zł).

Dodatkowo, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, którym orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych (czyli dla osób ze schorzeniami szczególnymi), kwoty te podwyższa się do następującej wysokości:

1) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności: 1 380 zł (dotychczas 1 200 zł);

2) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności: 1 035 zł (dotychczas 900 zł);

3) w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności: 690 zł (dotychczas 600 zł).

Nowe podwyższone kwoty będą stosowane po raz pierwszy do miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych przysługującego za okres poczynszu od miesiąca stycznia 2025 r. (art. 2 projektu ustawy).

W art. 1 pkt 2 projektu ustawy, został zmieniony poziom dotacji celowej otrzymywanej

z budżetu państwa przez PFRON na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych – zastąpiono dotychczasową stałą wysokość dotacji na to zadanie w wysokości 30 % środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok – nową wysokością dotacji w wysokości do 30 % środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok. Wysokość wydatków na zadanie, jakim jest dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, ulega corocznie zmianie, w zależności od zapotrzebowania pracodawców na dofinansowania do wynagrodzeń (zapotrzebowanie jest uzależnione od liczby niepełnosprawnych pracowników na których pracodawca składa wnioski o dofinansowanie do wynagrodzeń). W związku z tym poziom dotacji budżetowej na dofinansowania do wynagrodzeń nie powinien być wyznaczony na stałym poziomie, ale powinien być określany do maksymalnej dopuszczalnej wartości (zgodnie z projektem do 30 %). Kwota dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i wysokość poziomu dofinansowań do tych wynagrodzeń jest rokrocznie określana w załączniku do ustawy budżetowej na dany rok, zawierającym plan finansowy PFRON. Należy wziąć pod uwagę, że w ciągu roku budżetowego na podstawie wniosków składanych przez PFRON do Ministra Finansów (MF), i za zgodą MF, mogą następować zmiany w wysokości środków przeznaczonych na dofinansowania, tym niemniej

w ciągu roku budżetowego nie zmienia się wysokość (określonej w załączniku do ustawy budżetowej na dany rok z planem finansowym PFRON) dotacji celowej do zaplanowanej kwoty dofinansowań do wynagrodzeń.

Odnosząc się do projektowanej zmiany, należy wziąć pod uwagę, że wysokość dotacji na poziomie do 30 % środków zaplanowanych na realizację zadania umożliwia dostosowanie poziomu dotowania do faktycznie, realnie wydatkowanych środków na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych w danym roku, zgodnie ze złożonymi wnioskami, a tym samym pozwala na elastyczne podejście i efektywne wydatkowanie środków publicznych, zgodnie z bieżącymi potrzebami. Proponowane rozwiązanie pozwoli PFRON na kształtowanie wydatków na dofinansowania do wynagrodzeń w ramach planu finansowego PFRON, stosownie do zmieniającego się w ciągu roku zapotrzebowania na dofinansowania do wynagrodzeń, natomiast poziom dotacji może zostać zmieniony w kolejnym roku budżetowym. Takie gospodarowanie środkami publicznymi wydaje się być racjonalne. Wysokość dotacji na dany rok jest określana wprawdzie w ustawie budżetowej na dany rok i jest stała, tym niemniej może być określona stosownie do wysokości wydatkowanych środków w roku ubiegłym i planowanych zmian ustawowych. A zatem jej poziom może być rokrocznie zmieniany, w zależności od przewidywanego wykorzystania.

Proponowana zmiana „do 30 %” nie powoduje zwiększenia dotacji z budżetu państwa, która zgodnie z obecnie wynosi 30 % środków zaplanowanych na realizację tego zadania na dany rok (na zadanie, o którym mowa w art. 26a). Zmiana wysokości kwoty dotacji celowej (kwoty „w wysokości 30 %” wydatków PFRON na zadanie, jakim jest dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, na kwotę „do wysokości 30 %”) nie wpłynie na wysokość wydatków budżetu państwa, ponieważ należy wziąć pod uwagę maksymalny możliwy poziom dotacji celowej z budżetu państwa na poziomie 30 % (a tym samym nie wprowadza się zmian w wydatkach budżetu państwa). Zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 i 1572) zmiany planu finansowego państwowego funduszu celowego nie mogą powodować zwiększenia dotacji z budżetu państwa. W związku z powyższym proponowana zmiana jest zgodna z przepisami finansowymi.

Zgodnie z art. 3 projektu ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 2, który wchodzi w życie z mocą od dnia 1 stycznia 2025 r. Termin wejścia w życie ustawy realizuje ważny interes państwa w zakresie wspierania zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie. Przepisy ustawy są oczekiwane i korzystne dla pracodawców

zatrudniających osoby niepełnosprawne, pobierających dofinansowanie do ich wynagrodzeń oraz pośrednio dla samych osób niepełnosprawnych. Wejście w życie przepisu art. 1 pkt 2 projektu ustawy dotyczącego art. 46a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zostało określone na dzień 1 stycznia 2025 r. (art. 46a ust. 1 pkt 1 dotyczy poziomu dotacji celowej otrzymywanej z budżetu państwa przez PFRON na dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych). Koszty i wydatki dotyczące dotacji celowej określonej w projekcie ustawy będą ponoszone od dnia 1 stycznia 2025 r.

Projektowana ustawa nie będzie miała bezpośredniego wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny oraz osób starszych.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych wymagających notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) oraz nie podlega notyfikacji na zasadach przewidzianych w tym rozporządzeniu.

Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych stanowi subsydium płacowe określone w rozporządzeniu Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, z późn. zm.). Polski program pomocy w formie miesięcznego dofinansowania uzyskał akceptację Komisji Europejskiej i otrzymał numer: SA.115582. Zmiany wysokości kwot nie wymagają notyfikacji do Komisji Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia z właściwym organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym z Europejskim Bankiem Centralnym, o czym mowa w § 39 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806).

Stosownie do art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248 oraz z 2024 r. poz. 1535) projekt został zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. W ramach ustawy uwagi zgłosiła Fundacja Blind&Praud. Uwagi i stanowisko resortu zostały umieszczone w Raporcie z konsultacji publicznych.

Projekt nie stwarza zagrożeń korupcyjnych.